

GREENPEACE

milieudefensie
voor veranderaars

Vogelbescherming
NEDERLAND

Een groen gesprek met Jesse Klaver: “Het hele idee dat je voor 25 euro naar Barcelona kan vliegen moeten we heel snel achter ons laten.”

In aanloop naar de verkiezingen interviewen Greenpeace Nederland, Milieudefensie en Vogelbescherming Nederland de lijsttrekkers van de grootste partijen. De afgelopen vier jaar is ‘klimaat’, en vooral de klimaatcrisis steeds hoger op de politieke agenda komen te staan. Gelukkig maar, want de problemen die deze crisis veroorzaakt, worden op steeds meer plaatsen zichtbaar en voelbaar. Jesse Klaver, lijsttrekker van GroenLinks, vertelt ons wat zijn plan is om de klimaatcrisis aan te pakken.

Jesse, er is een hoop aan de hand in de wereld. Staat het klimaat- en natuurbeleid nog in jouw top drie van verkiezingsthema's?

Sterker nog: het staat met stip op nummer één. De coronacrisis is heel acuut en de bestrijding daarvan heeft topprioriteit. Maar de volgende grote crisis die op ons afkomt is de klimaatcrisis. Als we die niet met dezelfde voortvarendheid aanpakken, dan is het leed niet te overzien. Het aantal coronadoden is nu al zo ontzettend hoog, maar ieder jaar overlijdt ongeveer hetzelfde aantal mensen aan de gevolgen van luchtvervuiling in Nederland. Dat laat zien hoe belangrijk het thema is.

Het zijn vooral burgers die betalen voor de vervuiling van bijvoorbeeld grote bedrijven. Hoe gaat GroenLinks natuur- en milieubeleid eerlijker maken?

Er is een structurele verandering van ons economisch systeem nodig. Grote bedrijven in Nederland betalen bijna niks voor hun CO2-uitstoot, en de belasting die ze betalen over de energie die ze gebruiken, is veel lager dan wat burgers betalen. Dat is niet eerlijk. De grootste vervuilers worden het meest bevoordeeld, en het staat zo ongeveer in onze oprichtingspapieren om die onrechtvaardigheid op te willen heffen.

Hoe zie jij die verandering voor je?

Als je de biodiversiteit wil vergroten en klimaatverandering wil aanpakken, moet je ervoor zorgen dat grote bedrijven meer belasting gaan betalen. Die prijsprikkel is nodig, want daarmee stimuleer je ze om te verduurzamen en te innoveren, zodat het loont om echt duurzaam te gaan produceren. Anders maakt het niet uit, want je betaalt er toch geen belasting over. Dat wat je niet wil – milieuvervuiling – moet je zwaar belasten, en wat je wel wil – werk bijvoorbeeld – moet je juist minder belasten.

Betekent dat ook dat mensen die nu buitenproportioneel veel betalen aan bijvoorbeeld de ODE (Opslag Duurzame Energie) straks minder gaan betalen? Of is het de bedoeling dat grote bedrijven méér gaan betalen?

Dat hangt samen met een ander groot probleem, namelijk hoeveel mensen überhaupt te besteden hebben. Daarom moet het minimumloon omhoog. Wat ons betreft gaan de mensen die de minste CO2 uitstoten, ook het minste betalen. Wij willen deze mensen helpen met hun huizen verduurzamen, bijvoorbeeld door goede isolatie of zonnepanelen, waardoor hun energierekening omlaag gaat.

“Grote multinationals hebben het nummer van de premier. Die sms'en Mark Rutte en zeggen: 'Wij willen dat het anders gaat.' En dan gaat het ook anders.”

Kun jij je voorstellen dat sommige mensen het gevoel hebben dat multinationals hoger op de prioriteitenlijst staan dan burgers?

Dat is geen gevoel, het is zo! Er wordt bijvoorbeeld al sinds de jaren negentig gesproken over CO2-belasting, maar iedere keer als daar serieuze plannen voor zijn, worden ze weer afgezwakt. Onder druk van de grote industrie. Die grote multinationals hebben gewoon het nummer van de premier, die sms'en Mark Rutte en zeggen: 'Wij willen graag dat het anders gaat.' En dan gaat het ook anders.

Als die heffing er uiteindelijk komt, hebben we dan nog een Tata Steel in Nederland?

Grote bedrijven dreigen graag met weggaan inderdaad. Maar dat is precies het rechtse frame waar we niet langer in moeten trappen. Dit is hoe grote bedrijven en rechtse partijen ons altijd bang proberen te maken. Ik laat me niet chanteren, ik geloof er helemaal niks van dat ze daadwerkelijk weg zouden gaan. Het gaat om een eerlijke prijs die ze zouden gaan betalen, en als overheid helpen we ze met verduurzamen. Zo energiezuinig mogelijk produceren is een gezamenlijke verantwoordelijkheid, want daar hebben we gezamenlijk belang bij.

De doelstellingen voor 2020 met betrekking tot CO2-reductie hebben we 'dankzij' corona maar net gehaald. Uit een analyse van het Planbureau voor de Leefomgeving blijkt dat Nederland niet op koers ligt voor 49% CO2-reductie, laat staan 55%. Wat moet er gebeuren om verder te komen dan mooie beloften?

Het onderwerp 'klimaat' was voor alle partijen die in de regering hebben gezeten altijd iets om 'erbij te doen'. Dat kan niet! Het moet niet bij mooie praatjes blijven, je moet bereid zijn om het grote bedrijfsleven te trotseren – daar zit de meeste CO2-uitstoot. Dat betekent dat je kolencentrales echt versneld moet sluiten, dat er een stevige CO2-belasting moet zijn, en dat we de capaciteit aan windenergie op zee moeten verdubbelen in 2030. Deze kabinetsperiode moet over deze grote plannen besloten worden, het moet nu in gang worden gezet. Dat is de enige manier waarop we de doelstellingen voor 2030 kunnen halen. Dan kun je zeggen: 'Hoezo 2030, we hebben toch tot 2050?' Maar het hele probleem met de opwarming van de aarde is dat de aarde niet meer afkoelt. Je kan niet zeggen: we gaan die doelstelling ergens in 2049 in één klap halen. We hebben het over een scenario waarin de aarde nu niet meer mag opwarmen dan anderhalve graad.

Over die anderhalve graad gesproken: die staat niet in jullie partijprogramma, viel ons op. Wij hebben als doelstelling om in 2030 een CO2-reductie van 60 procent te hebben. Daarmee zijn we het meest ambitieus van alle politieke partijen, en ja: GroenLinks staat zeker voor maximaal 1,5 graad opwarming.

Een vraag over energietransitie: hoe ziet GroenLinks de verhouding tussen het opwekken van schone energie, bijvoorbeeld met windmolens, en tegelijkertijd de bescherming van de biodiversiteit? Bedreigde vogelpopulaties hebben natuurlijk niet zo veel trek in windmolens op 'hun' land.

Om de biodiversiteit in Nederland te beschermen moeten we allereerst die natuur robuuster maken. Die is veel te kwetsbaar. Ten tweede moet er nationale regie komen over waar we welke windmolens plaatsen, zodat er een goede spreiding over het hele land ontstaat. Maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen dat we voor een enorme opgave staan, namelijk 100 procent duurzame energie in 2050 in Nederland. Die opgave is zó groot dat er geen gemakkelijke keuzes zullen zijn, en dus zal het op sommige plekken wringen.

Dan gaan we het nu even over de luchtvaart hebben.

Joepie.

Jullie hebben flink ingezet op meer treinen en minder vliegen. Hoe wil GroenLinks iedereen duurzaam en betaalbaar van A naar B krijgen?

Het hele idee dat je voor 25 euro naar Barcelona kan vliegen moeten we heel snel achter ons laten. Daarmee helpen we onszelf te snel de vernieling in. Dat betekent dat vliegen inderdaad duurder zal moeten worden, maar het betekent ook dat reizen met de trein

goedkoper en makkelijker moet worden. Ik denk dat dit heel goed kan door kortere-afstandsvluchten in Europa te verbieden en dat er een groot Europees netwerk van treinen moet komen.

Als de luchtvaart moet voldoen aan de anderhalve-grad-doelstelling van Parijs, dan moet de uitstoot ieder jaar met 5,2 procent omlaag. Voorlopig gaat de uitstoot alleen maar omhoog. Steunen jullie het idee van een CO2-plafond voor de luchtvaart?

Ja, dat kan niet anders, de luchtvaart zal moeten krimpen. In ons verkiezingsprogramma staat dan ook dat Schiphol moet krimpen. Niet groeien, niet gelijk blijven, gewoon krimpen. De hoeveelheid vluchten die er nu zijn, is heel slecht voor het klimaat. Niet alleen wat betreft de CO2-uitstoot, maar ook voor de gezondheid van mensen, door de geluidsoverlast en de stikstofuitstoot.

Dan nu een sprongetje naar natuur. We hebben het nodig voor de voedselvoorziening, we worden er zen van – maar ondertussen is er een natuurgroei gaande? Zie jij dat ook zo?

Zeker, en die is enorm. Ik wil er geen wedstrijd van maken, maar misschien is de biodiversiteitscrisis wel net zo groot als de klimaatcrisis. Alles op onze wereld hangt met elkaar samen: de insecten die hier leven, de planten die hier groeien, en wij als mensen. We zijn een ecosysteem en dat ecosysteem is uit balans geraakt. Dat is een enorme bedreiging voor ons allemaal en het brengt onze voedselproductie in gevaar.

Hoe wil je die balans weer terugkrijgen?

Het is belangrijk dat er een Europese bossenwet komt. De ontbossing in de wereld is zo ontzettend groot, maar nog altijd importeren we producten waar palmolie in zit, en waar

dus hele oerwouden voor worden gekapt. We eten nog steeds vlees dat we importeren uit Zuid-Amerika – waarvoor Amazonewoud wordt gekapt. En dat gebeurt ook voor de soja die hier naartoe komt, waarmee we onze bio-industrie-dieren voeden. Daar moet echt een einde aan komen, en Europa moet daarin gezamenlijk optrekken.

Dus dan verdwijnen zometeen de schuldige shampoos allemaal uit de schappen?

Wat mij betreft verdwijnen door deze wet álle consumptieproducten die het gevolg zijn van ontbossing uit het schap. Oerbossen zijn het leefgebied van wilde dieren, en mijn kinderen vinden dat het allerbelangrijkste wat ik moet doen als ik naar m'n werk ga: wilde dieren beschermen. Hun leefgebied wordt zo veel kleiner gemaakt omdat wij goedkope palmolie willen hebben. Dat kan toch niet?

Het boerenlandschap in Nederland is op veel plekken bedrieglijk: het ziet er groen uit, maar eigenlijk is het een groene woestijn met een stervende vegetatie en steeds minder bodemleven. Dat is ook heel slecht nieuws voor weidevogels. Wat moet er volgens jou gebeuren om de achteruitgang van de biodiversiteit juist in die gebieden tegen te gaan?

Een belangrijke sleutel ligt bij de landbouw. Dat betekent allereerst een halvering van de veestapel in 2030. Er zijn te veel dieren die leven in gevangenschap in Nederland, en de stikstofuitstoot die dat teweegbrengt zorgt voor meer verschraving van de natuur. Dat is een groot gevaar voor de biodiversiteit. En in veel gebieden wordt nu het waterpeil steeds verlaagd, omdat dat in het belang is van de boeren; maar dat is niet in het belang van de weidevogels. Op veel plekken zal het waterpeil weer omhoog moeten. Hoe we omgaan met de veenweidegebieden is daar ook direct aan gekoppeld.

Een halvering van de veestapel betekent ook minder boerderijen. Hoe willen jullie dat oplossen voor de boeren?

Er moet niet alleen meer geld beschikbaar komen om boeren uit te kopen, maar ook om de boeren die blijven te kunnen helpen omschakelen naar natuurinclusieve landbouw. Wat we vragen van boeren is om naar een andere manier van werken te gaan en daar hebben ze hulp bij nodig van de overheid.

Denk je dat jouw kinderen in de toekomst nog grutto's kunnen spotten in het weiland?

Ja. Het is een belangrijke opdracht voor iedere politicus om ervoor te zorgen dat onze kinderen en kleinkinderen straks nog grutto's kunnen spotten.